

Projekts «Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas
tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma
veicināšanai pēc pandēmijas izraisītas krīzes»
(vada profesore. Dr.hab. Inna Šteinbuka)

Starptautiskās attīstības scenāriji un Latvijas iespējas

Vineta Kleinberga
Eiropas Studiju fakultātes pētniece, doktorante
Rīgas Stradiņa universitāte

Nr. VPP-COVID-2020/1-0010

Latvijas Universitātes 79.starptautiskā konference, 04.03.2021.

Pētījuma zinātniskā grupa

WP6 vadītājs: Rīgas Stradiņa universitātes Eiropas Studiju fakultātes dekāns,
profesors **Dr. Andris Sprūds**

WP6 dalībnieki: Rīgas Stradiņa universitātes mācībspēki un pētnieki **Dr. Māris
Andžāns, Dr. Una Aleksandra Bērziņa-Čerenkova, Dr. Kārlis Bukovskis,**
doktoranti **Vineta Kleinberga un Artūrs Bikovs**

Pētījuma mērķis

- Izvērtēt globālas vides attīstības tendences un noteikt **iespējamo nākotnes scenāriju** starptautisko attiecību attīstībai COVID-19 pandēmijas kontekstā
  - 1) Vai un kā COVID-19 mainīs starpvalstu attiecības un globālo politisko ekonomiku un kā tas ietekmēs Latviju?
  - 2) Vai pasaule COVID-19 ietekmē kļūs atvērtāka vai gluži pretēji – noslēgtāka?
- Izstrādāt **vadlīnijas Latvijas rīcībpolitikai** īstermiņā un vidējā termiņā (3-5 gadu laika nogrieznī)

- Izstrādāti **četri starptautiskās attīstības scenāriji:**

Izejas pozīcija – situācija pirms COVID-19

- Vai COVID-19 pandēmija būs katalizators?

- Vai COVID-19 būs pandēmija, kas novājinās vienu reģionu un atstās pārējos mazāk skartus?

- Novērtētas scenāriju īstenošanās iespējas, izvērtējot īstermiņa risinājumus COVID-19 krīzes apkarošanā un ilgtermiņa politekonomiskās attīstības **tendences sekojošās valstīs/reģionos:**

- 1) Eiropas Savienībā

- 2) Amerikas Savienotajās Valstīs

- 3) Krievijas Federācijā

- 4) Ķīnas Tautas Republikā

- Izstrādāti **ieteikumi** Latvijas rīcībpolitikai

Izejas pozīcija: Latvijas ekonomiskā un politiskā ilgtspēja ir saistīta ar pasaules lielvalstu savstarpējām attiecībām - un Latvijas piederību

Četri scenāriji

1. **Atgriešanās pie *status quo*** jeb situācija pirms pandēmijas

- pasaulē turpinās sadursme starp brīvās tirdzniecības un protekcionisma aizstāvjiem
- pastāvīga iekšējā opozīcija ES: federālisma pret starpvaldību pieeju piekritējiem
- aktori sadarbosies negribīgi, izmantojot diplomātiskus, juridiskus un ekonomiskus līdzekļus sava pārākuma nodrošināšanai

2. **Pastiprināta solidaritāte un daudzpusēja sadarbība** starp pasaules valstīm veicinās tirdzniecību un graus protekcionisma retoriku

- globālo aktoru savstarpējas sadarbības un darbību koordinēšanas pieaugums
- laba griba un uzticēšanās starp aktoriem

Četri scenāriji

3. Suverenizācija un ekonomiskais protekcionisms

- aizdomīgums, agresīva ekonomiskā un politiskā konkurence, bruņošanās sāncensība
- militārās alianses transformētās formās
- daudzpusējās sadarbības institūcijas un organizācijas turpinās brukt

4. Sadzīvošana

- vairāku reģionu līdzāspastāvēšana un selektivitāte attiecībā uz sadarbību
- bloku veidošanās reģionu vai interešu griezumā
- reģionālo lielvalstu balansēšana starp pasaules varas centriem
- mazajām valstīm piederība vienam blokam nozīmēs atteikšanos no piederības citam
- nespēja integrēties vienā blokā automātiski nozīmēs nokļūšanu cita varas centra ietekmes zonā
- retorika par skaidrām robežām un skaidri saprotamiem draugiem un ienaidniekiem

Sadzīvošana ir ticamākais scenārijs pasaulē pēc COVID-19

- ģeopolitiskā sāncensība “lielā četrinieka” starpā pastiprināsies
- integrācija, solidaritāte, suverenizācija, merkantilisms un protekcionisms pastāvēs vienlaikus
- iespējama reģionalizācija jeb ciešāk integrētu politisko un ekonomisko reģionālo bloku veidošanās lielo aktoru vadībā

Ko Sadzīvošanas scenārijs nozīmē Latvijai?

- uz likumiem balstīta starptautiskā kārtība vairs netiks uzverta kā pašsaprotama
- daudzpusējā sadarbība pasaules politikā vairs nebūs visu pasaules valstu atbalstīta pieeja
- globālo aktoru atsvešināšanās un reģionalizācijas izaicinājumi

Secinājumi un Latvijas iespējas (II)

ES un NATO arī turpmāk būs Latvijas lielākie drošības garantī, nodrošinot Latvijai starptautisko aizsardzību, ģeopolitisko partnerību, līdzekļus izaugsmes turpināšanai un piekļuvi finanšu resursiem un tehnoloģijām.

Jāturpina **dziļāka integrācija** Latvijai tuvāko ES un NATO partneru ražošanas ķēdēs.

Jārēķinās ar plašākas, pat **ekskluzīvas solidaritātes pieprasījumu gan ASV, gan ES** veidoto bloku iekšienē.

Jāatbalsta ASV politiskajā un militārajā jomā:

- Baidena administrācijai būtiskajos klimata pārmaiņu jautājumos;
- ASV vadītajās un tām svarīgajās militārajās operācijās;
- Jābūvē spēcīgas un veiksmīgas valsts tēls.

Secinājumi un Latvijas iespējas (III)

Nevajadzētu lolot cerības uz Krievijas tirgu kā noieta tirgu savām precēm.

Jābūt spējīga pilnībā **ekonomiski paorientēties uz politiski draudzīgākajām valstīm** arī simbolisku apsvērumu dēļ.

Nav pamata sagaidīt lielāku Latvijas ekonomisko ieguvumu attiecībās ar Ķīnu. Ķīna turpinās kontaktus ar Baltijas valstīm “17+1” formātā, uzturot politisko dialogu, bet neprioritizējot Baltiju.

Paldies par uzmanību!

Pētījums pieejams: <https://www.rsu.lv/projekts/ekonomiskais-politiskais-un-juridiskais-ietvars-latvijas-tautsaimniecibas-potenciala>